

Prinsipp- og handlingsprogram del 2

Bransjepolitisk handlingsprogram for EL og IT Forbundet

Landsmøteperioden 2027–2031

Innledning

Elektrifisering og digitalisering vil spille en nøkkelrolle i omstillingen av norsk økonomi de neste tiårene, og representerer store muligheter for nye arbeidsplasser og inntekter utover oljealderen. EL og IT Forbundets medlemmer står i front i denne utviklingen. Forbundet skal jobbe for at bransjene vi organiserer har rammevilkår som bidrar til økt verdiskaping og sysselsetting, satsing på fagkompetanse, seriøsitet, og bedre lønns- og arbeidsvilkår for våre medlemmer.

Teleentreprenørbransjen

EL og IT Forbundet vil sikre seriøse lønns- og arbeidsvilkår, høy fagkompetanse og offentlig eierskap til kritisk infrastruktur i teleentreprenørbransjen.

EL og IT Forbundet skal arbeide for å utvikle teleentreprenørbransjen i samsvar med den teknologiske utviklingen innen tele- og datatrafikk i Norge. Infrastrukturen er samfunnskritisk – den er en forutsetning for betalingstjenester, helsevesen, overføring av store datamengder og informasjonsnettverk. Kompetansen til å bygge og drifte nettet må ligge til norske selskaper.

Situasjonen i bransjen er urovekkende. Anbudsprosesser som vektlegger lavest mulig pris gir useriøse bedrifter mulighet til å presse ut de seriøse, noe som fører til dårligere lønns- og arbeidsvilkår. Det rekrutteres ofte arbeidskraft fra land med lavt lønnsnivå. Alle arbeidere i bransjen må sikres norske lønns- og arbeidsvilkår.

All innleie skal skje fra virksomheter som er registrert som tilbyder hos NKOM (Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet) med faste ansatte. Kritisk infrastruktur som

422 stamnett og kjernenett skal være i offentlig eie. Nettleverandører som bryter NKOMs
423 regelverk skal møtes med strenge reaksjoner. Leverandører og underleverandører
424 må være omfattet av landsomfattende tariffavtaler og være godkjente
425 opplæringsbedrifter.

426 Forbundet vil arbeide for fortsatt utbygging av bredbånd til alle husstander og for at
427 bedrifter som tilbyr installasjon av ekomnett skal ha autorisasjon i hver avdeling.
428 Fagarbeideren skal inneha høy og oppdatert kompetanse.

429 ***EL og IT Forbundet vil rydde opp i bransjen, sikre seriøse arbeidsvilkår,***
430 ***lovregulere telekommunikasjonsfaget og øke antall faste ansettelser og***
431 ***læreplasser.***

432 Det vil i landsmøteperioden prioriteres å rydde opp og sikre seriøsitet i
433 teleentreprenørbransjen. EL og IT Forbundet vil arbeide for å øke antall faste
434 fulltidsansettelser og læreplasser i bransjen, og at fylkeskommunene tilbyr
435 telkommunikasjonsopplæring i alle fylker.

436 Telekommunikasjonsfaget må styrkes og lovreguleres i Nkoms regelverk, og
437 omfattes av lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Montørene som arbeider på
438 EKOM-nett (elektronisk kommunikasjon) skal ha relevant fagbrev innen fagfeltet.

439 **Installasjonsbransjen**

440 ***EL og IT Forbundet vil videreutvikle en seriøs og framtidsrettet***
441 ***installasjonsbransje med høy fagkompetanse, sterke kvalifikasjonskrav, gode***
442 ***arbeidsvilkår og et tydelig offentlig tilsyn.***

443 EL og IT Forbundet skal være en aktiv medspiller i utviklingen av
444 installasjonsbransjen og arbeide mot svekkelse og oppdeling av fagene. Forbundet
445 vil være en pådriver for å ta i bruk ny teknologi og nye energiformer, og jobbe for at
446 fagarbeidernes kompetanse utvikles og styrkes. Forskrift om elektroforetak og
447 kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr (FEK) er
448 en grunnpilar for elektrofagene, og EL og IT vil kjempe mot enhver svekkelse av
449 regelverket.

450 EL og IT Forbundet jobber for at elektrofagene er gode yrker å stå i, gjennom hele
451 yrkeskarrieren. En av de største utfordringene samfunnet står overfor er den
452 fremtidige mangelen på fagarbeidere. Dette vil også slå hardt inn på elektrofagene
453 og når behovet for faglært arbeidskraft er større enn tilgangen, og vi ser en
454 kombinasjon av høye produktivetskrav, dårlig personalpolitikk og slitasjeutfordringer
455 øker frafallet fra bransjen. Disse utfordringene må tas tak i. Forbundet vil arbeide for
456 bedre byggetider for å bidra til en forutsigbar byggeprosess som ivaretar HMS,
457 reduserer bemanningstopper og gir høyere kvalitet. Gode arbeidsvilkår for alle
458 medlemmer i bransjen er en forutsetning for et seriøst fagmiljø.

459

460 EL og IT Forbundet mener at innleie kun skal skje fra virksomheter med
461 landsomfattende tariffavtale, godkjente opplæringsbedrifter og bedrifter som er
462 omfattet av FEK.

463 Den faglige forskriften skal sikre et høyt kvalifikasjonsnivå for alle elektrofagfolk, og
464 inkludere alt arbeid innen elektro, også innen heisfaget. Fagarbeidere skal ha høy og
465 oppdatert kompetanse. Kunnskap om FEK bør styrkes gjennom implementering i
466 forbundets kurs- og konferansevirksomhet.

467 Et offentlig lokalt eltilsyn skal bevares og hyppigheten av tilsyn av elektriske anlegg
468 styrkes.

469 Forbundet vil drøfte bredt i organisasjonen den utviklingen som til enhver tid skjer i
470 bransjen.

471 Energibransjen

472 ***EL og IT Forbundet vil sikre offentlig eierskap til energiproduksjon og -***
473 ***distribusjon, styrke nasjonal forsyningssikkerhet og arbeide for rettferdig***
474 ***omstilling til fornybar energi.***

475 EL og IT Forbundet er den dominerende arbeidstakerorganisasjonen i
476 energibransjen og har medlemmer innen fornybar produksjon og distribusjon.
477 Energiproduksjon og elforsyning er del av kritisk infrastruktur, bidrar til lokal industri-
478 og næringsutvikling i hele landet og har en nøkkelrolle i omstillingen til et fossilfritt
479 samfunn.

480 EL og IT Forbundet er opptatt av at verdiene som skapes i norsk energiproduksjon
481 og distribusjon skal komme folket til gode. Energipolitikken må legge til rette for
482 stabile, rimelige og forutsigbare priser og bidra til å nå klimamålene. Den viktigste
483 forutsetningen for å sikre konkurransedyktige og stabile kraftpriser i framtiden er en
484 sterk kraftbalanse. Elektrifisering av samfunnet, avkarbonisering av industri og
485 etablering av ny næring vil øke kraftforbruket i Norge. Veien til lavere priser går
486 hovedsakelig gjennom en kraftig økning i produksjon av fornybar energi, en vesentlig
487 forsterking av kraftnettene våre og forbruksreduksjon gjennom en kraftfull satsing på
488 energieffektivisering. Produksjonen i Norge må økes fra vann, landvind, havvind,
489 solkraft og alternative fornybare energikilder.

490 Det store behovet for utbygging av kraftproduksjon og infrastruktur må veies mot
491 andre samfunnshensyn. Energiomstillingen skal ikke skje på bekostning av
492 urfolksrettigheter eller naturens bæreevne. Utbygging skal ivareta miljømessige
493 forhold og biologisk mangfold, og skje i samspill med andre interesser.
494 Lokalsamfunn og kommuner som avgir arealer til kraftverk og kraftlinjer skal få en
495 vesentlig del av verdiskapingen. Kommunene må kunne si nei til vindkraftprosjekter.

496 Dette må likevel ikke føre til at nasjonal energipolitikk og klimamål undergraves.
497 Staten må ha verktøy til å sikre nødvendig utbygging når lokale vedtak i sum hindrer
498 måloppnåelse på nasjonalt nivå. Det er avgjørende at den grønne energiomstillingen
499 ikke stopper opp. Reduksjon i fossil energibruk er det viktigste tiltaket for å stanse
500 naturtap globalt.

501 Det må settes krav til kommuner som sier ja til nye store kraftkrevende virksomheter
502 at de også skal avsette areal til økt fornybar energiproduksjon.

503 Dagens nettregulering er rigget for å unngå overinvestering i strømmettet. I en tid der
504 kraftforbruket øker raskt er det stor fare for at utviklingen av strømmettet ikke holder
505 tritt. EL og IT Forbundet mener det er større fare for underinvestering i strømmettet
506 enn overinvestering, og mener derfor at konsesjonsmyndigheter og nettselskaper må
507 gis verktøy og ressurser til å ligge i forkant av utviklingen for å redusere ledetiden i
508 konsesjonsbehandlingen.

509 EL og IT Forbundet mener at produksjon og distribusjon av kraft er et offentlig
510 ansvar og i all hovedsak må være offentlig heleid og underlagt politisk styring.
511 Hjemfallsretten er en grunnpilar i norsk energipolitikk og må forsvares og utvides til
512 større landvind, havvind og solkraft.

513 Lokale og regionale energiselskaper skaper langsiktige arbeidsplasser og bidrar til
514 lokal verdiskapning – disse skal forbli heleide offentlige selskaper. Statkraft AS og
515 Statnett SF er viktige energi-, miljø- og industripolitiske virkemidler og skal være 100
516 prosent statlig eid.

517 EL og IT Forbundet er imot suverenitetsavståelse innen energiområdet og vil arbeide
518 for at norsk lov har forrang foran EØS-avtalen på energifeltet. Fremtidige reformer av
519 det europeiske kraftmarkedet må ivareta Norges interesser som vannkraftnasjon.

520 Kraftutveksling er en viktig og nødvendig del av forsyningssikkerheten i Norge og
521 bidrar til å redusere klimagassutslipp. Med dagens utvekslingskapasitet anses
522 forsyningssikkerheten i stort som ivaretatt. I noen tilfeller vil regionale
523 forsyningshensyn likevel føre til at nye forbindelser kan vurderes som tillegg til andre
524 tiltak, som f.eks etablering av ny kraftproduksjon. Dette gjelder særlig i Nord-Norge.
525 EL og IT Forbundet mener at overføringslinjer og kabler til utlandet skal eies og
526 driftes av Statnett SF.

527 Det er viktig at nasjonal kompetanse sikres for bygging, drift, utvikling og beredskap i
528 kraftsektoren. EL og IT Forbundet vil jobbe mot outsourcing og innsparinger som
529 utfordrer energiselskapenes evne til å sikre forsynings- og samfunnssikkerheten.
530 Forbundet vil arbeide for at endringer i energibransjen ikke fører til press på
531 arbeidsplassene og lønns- og arbeidsvilkårene.

532 Kraftproduksjon fra vann og vind skal likestilles med hensyn til offentlig eierskap,
533 skatt og lokal kompensasjon. Nettleien skal jevnnes ut. Fremme av digitalisering og
534 smarte løsninger som reduserer energibruk og forbrukstopper er et viktig prinsipp.

535 EL og IT Forbundet ser at det i fremtiden kan bli aktuelt med andre fossilfrie
536 energikilder enn det vi har i Norge i dag. Forskning og utvikling er bra, men det må
537 ikke stå i veien for utbygging og utvikling av fornybar kraftproduksjon med moden
538 teknologi.

539 ***EL og IT Forbundet vil gjeninnføre Kompetanseforskriften, jobbe for gode***
540 ***rammevilkår for kraftbransjen, øke reinvesteringer i nettet og sikre beredskap***
541 ***og lokal kompetanse.***

542 EL og IT Forbundet vil arbeide for at bygging, beredskap, drift og vedlikehold i nettet
543 skal utføres av nettselskapenes egne ansatte ved å gjeninnføre Forskrift om krav til
544 kompetanse mv. hos anleggs- og områdekonsesjonærer (Kompetanseforskriften).
545 Beredskap innen strømforsyning skal ivaretas gjennom faste vaktordninger.

546 Forbundet vil jobbe for gode rammevilkår som sikrer oppgradering og optimalisering
547 av eksisterende vannkraftverk med formål om økt effekt og kraftproduksjon, og
548 bygging av småkraftverk. Forbundet vil jobbe for fortsatt gode rammevilkår for
549 kraftavtaler mellom industrien og produsenter, og at øvrig næringsliv og private
550 husholdninger får tilgang på langsiktige fastprisavtaler med gunstige vilkår.

551 EL og IT Forbundet skal jobbe for å øke støtten til miljøvennlige energibesparende
552 og energiproduserende tiltak i private hjem. Støtte til private husholdninger må
553 forskutteres og økes slik at alle har muligheten til å benytte seg av ordningen.
554 Reinvesteringene i nettet økes, og eksisterende overføringsnett fornyes og
555 forsterkes.

556 Forbundet vil arbeide for at energi-/nettselskapene benytter anbudskriterier som
557 bidrar til at norske entreprenørselskaper blir konkurransedyktige, og at kritisk norsk
558 linjebyggekompetanse opprettholdes og utvikles.

559 IKT-bransjen

560 ***EL og IT Forbundet vil sikre at digitalisering, kunstig intelligens og teknologisk***
561 ***utvikling tjener arbeidere og fellesskapet, med sterkt personvern, utvidede***
562 ***arbeidstakerrettigheter og menneskelig kontroll med teknologien.***

563 EL og IT Forbundet skal være en tydelig aktør og debattant på IKT-området og bidra
564 til at teknologisk utvikling er til fellesskapets beste.

565 Digitalisering, kunstig intelligens og teknologisk utvikling gir muligheter for å
566 videreutvikle samfunnet til et bedre sted for alle. Dette krever at vi ligger i forkant,
567 analyserer konsekvensene og forbedrer personvern, lover og etiske regelverk. Feiler
568 vi som samfunn, risikerer vi digital sårbarhet, overvåkning og økt arbeidsledighet.
569 Digitalisering må skje basert på samfunnets behov, ikke bare på teknologigigantenes
570 premisser.

571 Innsamling og lagring av data har eskalert gjennom sosiale medier, arbeidsplasser
572 og det offentlige. Det må reguleres hvem som kan samle inn og benytte data om
573 enkeltpersoner. Lovverket for datainnsamling og bruk ble forbedret med GDPR, men
574 dette må følges opp. Utviklingen av uregulert kunstig intelligens i organisering av
575 ansatte og arbeidskraft kan bli en trussel mot det organiserte arbeidslivet.

576 Det er et rettmessig krav at gevinsten av digitalisering, automatisering og
577 robotisering skal komme hele samfunnet til gode.

578 EL og IT Forbundet vil arbeide for at offentlige data lagres og behandles forsvarlig i
579 Norge, og at forskning og utvikling på kunstig intelligens til samfunnsnyttige formål
580 styrkes. Mennesker skal aldri miste kontrollen med teknologien – ved innføring av
581 nye systemer basert på kunstig intelligens må det settes krav til åpenhet, etikk og
582 menneskelig kontroll

583 Forbundet vil arbeide for et lovverk som bedre ivaretar integriteten til
584 enkeltmennesker når det gjelder digital informasjon og sosiale medier.

585 EL og IT Forbundet mener at man i større grad må ta i bruk og støtte alternativer til
586 de store teknologigigantene for å ivareta digital suverenitet og uavhengighet.

587 Forbundet vil arbeide for en styrket offentlig kontroll gjennom Norsk
588 kommunikasjonsmyndighet med all digital infrastruktur. Forbundet vil arbeide for at
589 et sterkt personvern i den digitale hverdagen sikres for den enkelte.

590 Forbundet vil arbeide for lov/forskrift som sikrer at drifts- og sikkerhetskritiske
591 oppgaver beholdes i Norge for å sikre arbeidsplasser og nasjonal kompetanse.
592 Forbundet motarbeider den økende bruken av «offshoring» for å sikre
593 arbeidsplasser i Norge.

594 Forbundet vil jobbe for internasjonale reguleringer for skattlegging av digitale
595 tjenester for å motvirke overskuddsflytting til lavskattland av verdier som er skapt av
596 norske arbeidstakere med norsk digital infrastruktur.

597 EL og IT Forbundet har et stort potensial for vekst innenfor IKT-sektoren. I
598 landsmøteperioden skal bransjens fagforeninger og distriktskontorer budsjettere
599 tiltak for IKT-sektoren og forpliktes til å gjennomføre oppsøkende virksomhet på
600 arbeidsplass og i klubber.

601 **Fremvoksende næringer**

602 I de kommende årene kan det bli økt aktivitet i nye næringer der EL og IT Forbundet
603 har organisasjonsrett. Forbundet vil jobbe for at fremveksten av nye næringer ikke
604 skal føre til en svekkelse av den norske modellen. Forbundet skal jobbe for høy
605 organisasjonsgrad og tariffavtaledekning, høye krav til helse, miljø- og sikkerhet og
606 for at norsk lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde.

607 **Havvindindustrien**

608 ***EL og IT Forbundet vil jobbe for fortsatt høyt ambisjonsnivå for en nasjonal***
609 ***havvindsatsing som sikrer kraftbalansen og gir ringvirkninger for næringsliv***
610 ***og lokalsamfunn på fastlandet.***

611 Havvind vil spille en avgjørende rolle for å unngå nasjonalt kraftunderskudd på 2030-
612 tallet og representerer store muligheter for verftsindustrien. EL og IT Forbundet vil
613 jobbe for å realisere dagens planlagte havvindparker i Sørliche Nordsjø II og Utsira
614 Nord og for videre tildelinger av arealer til havvindproduksjon. Slike tildelinger må
615 utformes for å sikre videreutvikling av dagens leverandørindustri.

616 EL og IT Forbundet skal jobbe for å organisere arbeidstakere som skal jobbe med
617 drift og vedlikehold av store havvindparker.

618 **Datasenterindustrien**

619 ***EL og IT Forbundet mener at etablering og drift av datasentre må skje på en***
620 ***måte som styrker norsk verdiskaping, sikrer arbeidsplasser i våre bransjer,***
621 ***bidrar til å styrke Norges digitale suverenitet og som er bærekraftig for både***
622 ***samfunnet og kraftsystemet.***

623 Den globale etterspørselen etter datasentre har eksplodert de siste årene, i stor grad
624 drevet frem av ny, ressurskrevende KI-teknologi. Også i Norge etableres det nå
625 datasentre over hele landet og i køen for tilknytningsforespørsler fra store
626 kraftforbrukere representerer datasenterindustrien over 80% av forespurt kapasitet i
627 strømmettet. Uten tilstrekkelig utbygging av ny fornybar kraftproduksjon og kapasitet i
628 strømmettet vil dette få konsekvenser for andre næringers behov for kraft.

629 Skal Norge lykkes med å utvikle en datasenterindustri må veksten være bærekraftig
630 for både samfunnet og kraftsystemet. Da kan ikke utviklingen overlates til markedet
631 alene. EL og IT Forbundet mener det må utarbeides en langsiktig og helhetlig plan
632 for utvikling av datasenterindustrien de neste ti årene. En ny helhetlig politikk for
633 datasentre må inkludere hvilket eierskap vi ønsker datasentrene skal ha og krav til
634 ressursutnyttelse – som strømforbruk og bruk av spillvarme. Datasentre brukt til
635 kryptoutvinning er ikke ønskelig, og regelverket må derfor sette klare begrensninger
636 på denne typen bruk.

637 EL og IT Forbundet støtter opprettelsen av en nasjonalt eid og drevet skytjeneste
638 basert på statlig eid infrastruktur for å sikre digital suverenitet, nasjonal kontroll og
639 uavhengighet fra utenlandske teknologigiganter.

640 Utbygging av datasentre bidrar til direkte arbeidsplasser innen drift og vedlikehold,
641 samt til en betydelig leverandørindustri bestående av bl.a. elektrikere og
642 telekommunikasjonsmontører. Forbundet vil arbeide for at disse arbeidsplassene
643 skal være faste, faglærte og omfattet av tariffavtaler. Samtidig mener forbundet at
644 ambisjonene for arbeidsplasser og vekst ikke må begrenses til bygging, drift og

645 vedlikehold av datasentre. Datasenterindustrien må bidra til en vekst i digitale
646 næringer i Norge